

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

D[omi]nica q[ua]rta in xl. de ep[isto]la.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

Domínica III in xl

diffusi. sic em̄ solem̄ vocare malā domū vbi mali homines sunt. et bonā vbi sunt boni. Nā et mūdus dicit̄ in bonis in mūdo diffusis. Unde ap̄ls. De⁹ erat in xp̄o mūdū recōcilians sibi. de quib⁹ eijcitur diabol⁹ frequent̄. Un̄ notabilis dicit̄. Erat ies⁹ eijciens demoniū. Cepit enim ista eieccio ante xp̄i passiōē in sanctis p̄rib⁹ et veteribus sanctis fidē xp̄i h̄ntibus licet paucissimis. sic in ioh̄e baptista et iusto symeone et ceteris electis. S3 in xp̄i passiōe et ap̄loꝝ p̄dicatiōe. vires et robur assūpsit quia tūc gentes credere ceperūt. et ita q̄tidie crescit etiaz vsq; ad diē iudicij donec ex toto eijciat̄. et p̄ncipatus ei⁹ euacuet̄. Job. xli. Lū sublat⁹ fuerit timebunt angeli et t̄roze purgabuntur. Qd̄ exponit Isido. Dū sublat⁹ fuerit diabol⁹ vt dānet̄. multi electi q̄ in corpore sūt inueniendi. dño ad iudiciū veniente metu p̄sciendi sunt. videntes tali sn̄tia impiū esse dānatū. q̄ terroze purgandi sunt electi. qz si qd̄ eis ex corpore adhuc pcti remanserat metu ip̄o. q̄ diabolū damna ri p̄sperit purgabunt̄. A.

Dñica q̄rta in. xl. de eplā.

Etare hie

I rusalem et. Introit⁹ iste videt̄ assumpt⁹ esse de Isa. lxxvi. vbi dicit̄ sic. Letamini cū hierl̄m et exultate in ea om̄es q̄ diligite eā. gaudere cum ea gaudio vniuersi q̄ lugebatis sup̄ eaz vt fugatis et repleamini ab vberib⁹ p̄solatiōis ei⁹ et. Quatuor sunt igit̄ q̄ sup̄nā hierusalem letabilem et exultabilem reddere p̄nt. scz. Structure ip̄ius nouitas. pulchritudinis claritas. libertatis dignitas. Beatitudinis ip̄i durabilitas. et eternitas. Un̄ p̄. Ex h̄ hierl̄m merito letabimur in te. Quona. q̄ pulchra. q̄ libera. q̄q; beata es. Igit̄ de nouitate eius d̄r Apocal. xxi. Vidi ciuitatē san. hie. n. et. Hone res amplioꝝ pariunt leticiā. qz iuxta p̄bū ap̄li Qd̄ antiquat̄ et senescit p̄pe interit⁹ est. Sed ciuitas h̄ q̄tidie innouat̄ p̄ electoꝝ animas q̄ illic tanq; lapides vini et quadrati ponunt̄. Eph. ij. Ip̄o sūmo angulari lapide xp̄o iesu in q̄ o. c. p. et. Dicunt̄ aut̄ om̄s electi lapides vini p̄pter vitā gr̄e que in eis

h. b. 8
v. 13.

operat virtutes. et lapides qui
drati propter tribulationum tem
ptationes. et propter honestos
conuersationis mores. De qui
bus lapidibus dicit Isai. liij
Ecce ego sternam per ordinem
id est. per ordinatam vitam. ad
deum et ad proximum lapides
tuos. et fundabo te in saphi
ris. et ponam iaspidem propu
gnacula tua. et portas tuas in
lapides sculptos etc. Non enim
vult altissimus domum suam
edificare de lapidibus lute
is et lateribus combustis et con
sumptis. Isa. ix. Lateres ce
ciderunt. id est demones. scilicet qua
dris lapidibus. scilicet electis ani
mabus reedificabimur. Aug.
Nuncius vetus innovans om
nia. et in vetustate deducens
supbos et nesciunt. libro profes
sionum. De pulchritudine et
claritate huius civitatis dicit
Ezech. xij. Luce splendida
fulgebis et adorabunt te om
nes fines terre. Et Apocal.
xxi. dicit. quod civitas illa non in
diget sole neque luna quod luceat
in ea. quoniam claritas dei illumina
uit eam et lucerna eius est ag
nus. Quocumque civitas sole et
luna non indiget. oportet quod
sit clarissima et diuina lumine
illustrata. Et talis est civitas

sanctorum celum. scilicet empyreum. De
quo Basilius in enchiridion.
Celum istud in quo sancti ha
bitant. est corpus purum. natu
ra simplicissimum. primum mun
di fundamentum. quantitate
maximum. qualitate lucidum. fi
guratione sphericum. locali situ
a terre centro supremum. am
plitudine corporum et spirituum
visibilem et inuisibilem conten
tinum. dei summi habitaculum.
Licet enim sit ubique deus. tamen spe
cialiter dicitur esse in celo. quia
ibi relucet potissime sue vir
tutis operatio. Et ideo celum
specialiter dicitur sedes dei. quod in
corpore mundi. species celi pul
chrior est. ut dicit Damascenus.
et in celo diuina virtus
manifeste operatur. Dicitur autem
empyreum a pyr greco. quod est
ignis. quod si totum igneum. sic di
ctum. non ab ardore. sed poti
us a splendore et a lumine. est
enim summe lucidum. et opponitur
inferno. quod est baratrum summe
opacum et tenebrosum. ubi est
sedes demonum et hominum dam
natorum. Est autem ex sui natu
ra uniforme et stabile. et imo
tum. celo cristallino imedia
te suppositum ad ipsum illumina
andum. Letari ergo merito po
terunt. qui ad claritatem et pul

Dominica III in xl.

ebritudinē istam pueniunt.
De libertatē dignitate di
cit Gal. iij. Illa autē que sur
suz est hierlm libera est. que
est m̄ n̄azē. Magna digni
tas est natos nos esse d̄ libe
ro ventre. Sed vnde ista li
bertas nobis pueniat. sub
dit apls in fine eple cū dicit
Qua libertate x̄ps nos libe
rauit. Et hec ē vera libertas
q̄ magis attendit̄ fm̄ spiritū
q̄ fm̄ carnē. x̄ps em̄ semet
ip̄m p nobis tradidit z serui
tuti subiecit cozpalit̄. vt nos
liberos efficeret spūalit̄. Un̄
dicit Job. viij. Si fili⁹ vos
libauerit vere liberi erit⁹. Est
em̄ fili⁹ dei ppter nos seruus
fact⁹ sic dicit aplus Gal. iij.
Quāto tpe heres par. est ni
bil dif. a ser. Hoc p̄figuratiū
fuit in ioseph q̄ in seruu z ve
nundat⁹ est. z p̄ hmōi serui
tutem meruit suis fratrib⁹ z
amicis maximā libertatem.
Un̄ Phil. ij. Qui cū in f. dei
e. zc. z post. semetip̄m ex. for.
ser. a cci. Ciuitas illa ma
gnā libertatē habet z multā
p̄rogatiuā. Una est q̄ ei⁹ ci
uilitas ita cōparat̄ p̄ paruo
p̄cio sicut p̄ magno. q̄a dicit
beat⁹ Grego. Regnū celozū
tantū valet q̄ntū babel. Va

luit em̄ zacheo dimidiū bo
noz suoz. valuit vidue duo
minuta. q̄ pulchre signatus
habem⁹ Act. xxiij. Dixit cen
turio ad paulū. Ego hanc ci
uilitatē multa sūma p̄secut⁹
sum. Et r̄ndit paulus. Ego
autē in ea nat⁹ sum. Item
q̄ nullus pōt p̄tra ciues illi⁹
patrie iterpellare de aliquo
negocio. neq̄ extra vallē liti
gare. vñ diues ille repulsus
fuit ab audientia. q̄ lazaz ex
tra vallē venire rogauit. Flo
ta. j. Bachab. x. de ionatha.
qualit̄ recedebant p̄susi. qui
interpellabant contra eum.

Item q̄ p̄ q̄cunq̄ dānan
do petierint. debeat eis di
mitti z donari. sicut patet in
theophilo. quē beata ygo li
berauit. z in mult⁹ alijs pec
catorib⁹ qui p̄ sanctorū meri
ta liberant̄. De beatitudi
nis eternitate dicit aplus. j.
Corinth. ij. Oculus non vi
dit deus absq̄ te q̄ p̄parasti
diligentib⁹ te. Est autē bea
tudo. status omniū bono
rum aggregatione perfect⁹.
Et est ille beatus vt dicit Au
gustin⁹. qui omnia que vult
habz. nec aliquid vult quod
non deceat. Unde cōstat q̄
sancti q̄ sunt in patria omnia

habeant. Grego. Tanta vis dilectionis et amoris omnes ibi sociat. ut quod unusquisque in se non habet. in altero accipisse se gaudeat. De hac beatissima ciuitate dicit Berni. Hierusalē ciuitas regis magni qui ex adipe frumenti satiat te. et quam fluminis impetus letificat nec pondus nec mensura est apud te. sed satietas et affluentia summa mira serenitas. plena suauitas. eterna securitas. iam non est timor in finibus tuis. quia posuit finis tuos pacem. Nullus inimicus intrat ad te. nullus amicus exiit a te. nulle ibi temptaciones. nulle ibi cogitationum turbe mentem confundunt. quia ille qui idem est in ydentitate. omnia consolidat atque coniungit. nulla iam tunc temptandi facultas. nulla inquietandi libertas. nulla nocendi possibilitas. voluntatis dei nulla ibi erit transgressio. ubi nimirum nobis in nobis et felix erit securitas et segura felicitas. atque omnino perfecta iocunditas. ut sit nobis una cum deo voluntas. ubi purissimum lumen purissimus oculus intuebitur. ubi omne bonum et in-

telligunt et requirunt intellectu perspicacissimo ad audiendam vocem sermonum dei. Quod nobis prestare dignetur etc.

De euangelio.

Incipit ie

sus panes. et cum gratias egisset distribuit di. etc. Johis. vi. In his verbis notare possumus quatuor genera panum ad sustentationem tam corporis quam anime pertinentium. Primus est ventris et refectionis cotidiane. Secundus sacre scripture. Tertius luctus et penitentie. Quartus sacramenti altaris et eucharistie. Quintus beatitudinis eterne. Unde. Ventrus. scripture. luce altaris. et illi. Qui cibus est patrie. panes hos accipe quatuor. De primo igitur pane qui est ventris et refectionis cotidiane. dicit Math. vi. Panem non quo. da non. ho. Quod exponit Aug. dicens. quod nomine panis qui in omnibus cibis precellit. tota vite nostre necessitas intelligitur. quia non in solo panis. vi. ho. sed in omni re. hoc est in omni creatura prebuitur dei

Dominica III. in xl.

facta p̄ vita humana susten/
tanda. Hunc panē debz no
bis p̄dire z sapidū reddere
exercitatio corp̄is z afflictio
laboris. sicut exemplū habe
mus in adā p̄thoparēte n̄ro
cui dictū est. In sudore vul
tus tui vesceris pane tuo. p̄s.
Labores manuū tuaz quia
māducabis. Qd̄ est p̄tra oci
osos clericos papalardos.
q̄ q̄si p̄bete in p̄plo volūt vi
deri. nec cū laicis. nec cū reli
giosis viris quicq̄ laborz ex
periri. De quibz Zacha. xiiij.
Et dices. nō sum p̄beta. sed
hō agricola ego sum. z adam
exemplū meū ab adolescen
tia mea. De sc̄do pane qui
est panis sacre scripture d̄z.
Ecc̄i xv. Libavit illuz pane
vite z in. zc̄. Qd̄ p̄uenit sacre
scripture q̄ cibat intellectuz
speculantū p̄templatiōe ve
ri. z intellectū practicū opati
one boni. Nihil em̄ valet in
sacra scriptura qd̄ p̄ intelle
ctum addiscit nisi p̄ opatiōez
adimpleat. p̄s. Intellectus
bon⁹ oibz fa. euz. Matth. v.
Qui autē fecerit z do. h̄ ma.
v. in re. ce. z tales merent̄ ha
bere vitā eternā. qz nō audi
tores legis iustificabuntur
apud deū sed factores. sicut

dic̄it Roma. ij. Auditores le
gis z auscultatores verbi d̄i
z nō factores sunt sicut pue
ri q̄ nesciūt frangere panem
Tren. iij. Paruuli petierūt
panē nec erat q̄ frāgeret eis.
Sed factores s̄bi sunt qui
frangūt. z vsq̄ ad medullaz
p̄ueniūt. z qd̄ man⁹ eoz frā
gere nō sufficit. d̄ns manus
suā apponit. Luce. vlti. Co
gnouerūt d̄nm in fractiōe pa
nis. Dicunt̄ autē q̄nqz panes
isti. vel p̄t̄ q̄nqz libros moy
si. vel p̄t̄ q̄nqz subiecta sa
cre scripture. Aut em̄ docet
virtutes. z detestat̄ vicia. aut
penas inferni docet fugien
das. z celi delicias amplectē
das. z hoc totū sub breuita
te s̄mōis. z iste est panis q̄n
tus nō modicum sapidus z
dulcis. qz ydentitas mat̄ est
fastidij. De tercio pane q̄
est luctus p̄nie dic̄it Thob.
ij. Luctus occultasset corpus
manducauit panes cū luctu
z tremore. memorās illū ser
monē quē dixit d̄ns per A
mos p̄betam. Dies festi ve
stri cōuertent̄ in luctū z in la
mentationez. Peccator enī
postq̄ fecit magnū festū dia
bolo in peccati p̄p̄tatione
debet se totum cōuertere ad

luctū paie. z carnalia deside
ria sub scrobe stritōis z hu
miliatiōis sepelire. iij. Reg.
xxj. Nōne vidisti achab hu
miliatū corā me. zc. Hūc pa
nē debet nobis cōdire z sa
porosum reddere amaritu
do z recordatio passiōis xp̄i
Treno. iij. Recordare pau
pertat̄ z trāsgressionis mee
zc. et Hier. xj. Venite mit.
lignū in p. eius zc. Qd̄ est cō
tra delicatos q̄ nullā p̄niam
portare volūt p̄ peccat̄ suis
De quibz Ezech. xliij. Ora
amictu nō velabit̄ z cibos
luculentū nō comedetis. co
ronas habebit̄ i capitis
v̄ris. et calciamēta in pedibz
vestris. nō plangent̄ neqz fle
bitis. sed tabescetis in iniq̄
taticibz v̄ris. De quarto pa
ne q̄ est sacramentū altaris
z eucharistie d̄z Jo. vj. Ego
sum panis viu⁹ q̄ de celo de
scendi. Alt⁹ panis est iste. et
bene cōuenit altari cordis
nr̄i. qd̄ altuz d̄z eē. Dicit̄ em̄
altare. q̄si alta res. Ps̄. Acce
det homo ad cor altuz. z ex.
deus. Panis iste p̄figurat⁹
fuit i māna quod de celo de
scēdebat sicut ros. z erat mi
nutum z albū sicut semē co
riandri. cuius natura ē amo

rem prouocare bibitū v̄l co
mestum. et canes interfice
re si frequētius comedatur.
sic z panis iste fideles suos
ad amorē charitat̄ vebemē
ter accēdit. z hoīes male sc̄i
entie interficit. Joh. xij. Et
post bucellā introiuit in eū
sathanas. p̄pter quod neces
se habem⁹ vt ad panem illū
cū bona sc̄ientia accedam⁹
i. Corinth. xj. Probet autēz
seipm̄ homo. zc. Et p̄. Qui
enim mandu. z bi. in. zc. Glo
sa. Indigne manducat qui
vel male credit de sacramen
to altaris. vel rite non cele
brat. vel in deuote accedit.
Quod est contra lasciuos z
dissolutos. Ec̄ces. x. In ri
su faciunt panē zc. De q̄n
to pane qui est beatitudo ce
lestis patrie dicit̄ Luce. xiiij
Beatus qui māducat panē
in regno dei. Que manduca
tio aliud nō est. q̄ fructio ef
ne beatitudinis. que est ipse
deus. summa videlicet z in
effabilis trinitas illa. pater z
filius z sp̄s sanct⁹. vnus de
us. vnus panis ad nutritimē
tum z sustentationez totius
creature tam visibilis q̄ in
uisibilis. tam corporalis q̄
spiritualis. Actū. xvij. In

Dominica de passione

sp̄o viuimus mouemur ⁊ su-
mus. Viuimus fide, moue-
mur spe. sum⁹ caritate. De-
dulla panis isti⁹ est in patria
⁊ comedit a filijs regni. Sꝫ
crustule ⁊ minutie eius siue
mice paruule sunt in terra. ⁊
quāq̄ colligunt a viatoribꝫ. si
cut accidit petro. Dat. xvij
Dñe bonuz est nos hic esse.
Reddit aut̄ hunc panē nob̄
sapidū ⁊ deliciosum creatrix
trinitas dilatans cor nostrꝫ
ad se p̄cipiendū ⁊ participā-
dum. viuificans ad sciendū
afficiēs ad appetendū. Ecc̄i.
xxiij. Qui edunt me adhuc
esurient ⁊c. Bern̄. Dulce pa-
bulū deus ⁊c. Qui est bene.

Dñica de passione

Dñs assi-

stens pontifex fu-
turoꝝ bonoꝝ ⁊c.

Hebreo. ix. Flota q̄ christ⁹ i
hunc mundū a p̄re missus ⁊
a sp̄sctō vnct⁹ omniū ordi-
nū ecclesiasticoz officiū ⁊ mi-
nisteriū se habuisse demon-
strauit. Unde ꝑ. Pontifex
nostrꝫ cognosce ꝑ omia chri-
stū. Ordinibꝫ sacris fore spi-
ritualiter vnctū. Dicit apl̄s.
Nemo sibi sumit honore
sꝫ q̄ vocat a deo tanq̄ aarō. q̄

mosi ordibꝫ ad l̄raz observa-
tur. vocant̄ ei singillatim or-
dinandi. Primo igit̄ loco
vocantur ostiarij siue ianito-
res. ⁊ dat̄ eis antipbonarij
ad tangendū ⁊ clauēs ecclie
⁊ dicif eis. Videte vt q̄ ore
cantatis. corde creditis. et
quod corde creditis. operi-
bꝫ cōprobetis. Sic agite q̄t
reddituri rōnē de his rebꝫ
ecclie q̄ his clauibꝫ recludū-
tur. Qui in veteri testamēto
ianitores vocabant̄. a quibꝫ
exteriora templi custodiebā-
tur. ⁊ interiora claudiebant̄.
Ad hoz similitudinē ianito-
res moderni discretionē ha-
bere debet̄ inter iustū ⁊ iniu-
stū. inter sc̄tū ⁊ ꝑꝑhanuz. inē
iudeū ⁊ chriſtianiā inra limi-
na templi admittēduz. Hūc
ordinem ostendebat se chri-
stus habuisse. quādo zelo iu-
sticie ductus fecit quasi fla-
gellum de funiculis. ⁊ eiecit
ementes ⁊ vendentes i tem-
plo. sicut habem⁹ Joh̄s. ij.

Secundo loco vocantur
lectores. ⁊ traditur eis liber
missalis. ⁊ dicif eis. Accipi-
te et estote verbi dei relato-
res. habituri (si fidelit̄ ⁊ vri-
liter impleneritis officiū ve-
strum) partē cum his q̄ ver-